

USTANOWIENIE ORGANU OCHRONY PRAW DZIECI I MŁODZIEŻY¹ W REPUBLICE WŁOSKIEJ

USTAWA NR 112 Z DNIA 12 LIPCA 2011 R.²

Art. 1 **(Ustanowienie Rzecznika Praw Dziecka)**

1. W celu zapewnienia pełnego wdrożenia i ochrony praw i interesów osób małoletnich, zgodnie z postanowieniami konwencji międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem Konwencji o Prawach Dziecka, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 20 listopada 1989 r. i wykonanej w drodze ustawy nr 176 z dnia 27 maja 1991 r., zwanej dalej „Konwencją Nowojorską”, do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC), podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. i wykonanej w drodze ustawy nr 848 z dnia 4 sierpnia 1955 r. oraz do Europejskiej Konwencji o wykonywaniu praw dzieci, sporządzonej w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. i wykonanej w drodze ustawy nr 77 z dnia 20 marca 2003 r., a także zgodnie z prawem Unii Europejskiej oraz obowiązującymi wymogami konstytucyjnymi i przepisami ustawodawstwa krajowego, ustanawia się Rzecznika Praw Dziecka, zwanego dalej „Rzecznikiem”, który pełni funkcje i zadania powierzone mu niniejszą ustawą oraz posiada niezależne uprawnienia w kwestii organizacji i niezależność administracyjną, oraz który nie jest ograniczony hierarchicznym podporządkowaniem.

¹ Polskim odpowiednikiem tego organu jest Rzecznik Praw Dziecka.

² Ustawa została opublikowana w Dzienniku Ustaw Republiki Włoskiej nr 166 dnia 19 lipca 2011 r.

Art. 2

(Tryb mianowania, wymagania, niedopuszczalność łączenia stanowisk i wynagrodzenie osoby pełniącej funkcję Rzecznika)

1. Rzecznik jest organem monokratycznym. Osoba pełniąca funkcję Rzecznika wybierana jest spośród osób o uznanej niezależności, niekwestionowanej moralności oraz o szczególnych i sprawdzonych umiejętnościach, kwalifikacjach i doświadczeniu w zakresie praw osób małoletnich, jak również problematyki związanej z rodziną i edukacją mającą na celu promowanie i ochronę osób małoletnich; Rzecznik jest powoływany w drodze decyzji podjętej zgodnie przez Marszałków Sejmu i Senatu.

2. Kadencja osoby pełniącej funkcję Rzecznika trwa cztery lata i może być ponowiona tylko jednokrotnie.

3. Przez cały okres trwania kadencji osoba pełniąca funkcję Rzecznika nie może wykonywać, pod rygorem utraty stanowiska, żadnej działalności zawodowej, gospodarczej lub doradczej, nie może być dyrektorem lub pracownikiem instytucji publicznych lub prywatnych ani piastować innych urzędów państwowych jakiegokolwiek rodzaju, ani zajmować urzędów obieralnych lub stanowisk w stowarzyszeniach, organizacjach pożytku publicznego, izbach zawodowych lub w każdym razie w instytucjach prowadzących działalność w zakresie praw dzieci i młodzieży. Jeśli Rzecznik Praw Dziecka pełnił uprzednio funkcję urzędnika państwowego, zgodnie z odpowiednimi przepisami, jest zatrudniony jako pracownik nieetatowy lub zawieszony tymczasowo bez prawa do wynagrodzenia na czas trwania całej kadencji. Osoba pełniąca funkcję Rzecznika nie może zajmować stanowisk lub pełnić funkcji w strukturach partii politycznych lub ruchów politycznych przez cały okres trwania kadencji.

4. Osobie pełniącej funkcję Rzecznika przyznane jest wynagrodzenie równe rocznemu uposażeniu przysługującemu kierownikom departamentów Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i w każdym wypadku w granicach wydatków zatwierdzonych zgodnie z art. 7 ust. 2.

Art. 3

(Uprawnienia Rzecznika. Ustanowienie i zadania Krajowej konferencji w sprawie gwarancji praw dzieci i młodzieży)

1. Rzecznikowi przyznaje się następujące uprawnienia:

- a) promowanie wdrażania Konwencji Nowojorskiej i innych międzynarodowych instrumentów w zakresie promowania i ochro-

ny praw dzieci i młodzieży, pełnego stosowania obowiązującego prawodawstwa europejskiego i krajowego w zakresie promowania ochrony praw dzieci i młodzieży, a także prawa osoby małoletniej do jej przyjęcia i wychowania przede wszystkim we własnej rodzinie, a jeśli to konieczne, w innej rodzinie oferującej wsparcie lub zastępczej;

- b) wykonywanie obowiązków, o których mowa w art. 12 Europejskiej Konwencji o wykonywaniu praw dzieci, sporządzonej w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. i wykonanej w drodze ustawy nr 77 z dnia 20 marca 2003 r.;
- c) współpraca w działalności międzynarodowych sieci rzeczników praw osób małoletnich oraz w działalności organizacji i instytucji międzynarodowych zajmujących się ochroną i promocją ich praw; współpraca z organizacjami i instytucjami zajmującymi się ochroną i promocją praw osób małoletnich pochodzących z innych krajów;
- d) zapewnianie odpowiednich form konsultacji, w tym tych dotyczących osób małoletnich i stowarzyszeń rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem stowarzyszeń działających w sektorze pieczy zastępczej i adopcji, a także odpowiednich form współpracy ze wszystkimi organizacjami i sieciami międzynarodowymi, z organami i instytucjami zajmującymi się promowaniem i ochroną praw dzieci i młodzieży, działającymi we Włoszech i w innych krajach, ze stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi, ze wszystkimi innymi podmiotami prywatnymi działającymi w zakresie ochrony i promowania praw osób małoletnich, a także ze wszystkimi podmiotami zainteresowanymi osiągnięciem celu, jakim jest ochrona praw i interesów osób małoletnich;
- e) sprawdzanie, czy osobom małoletnim zagwarantowane są równe szanse w dostępie do opieki zdrowotnej i w korzystaniu z ich prawa do zdrowia oraz równe szanse w dostępie do kształcenia, również w okresie hospitalizacji i leczenia;
- f) wydawanie opinii o krajowym planie działania obejmującym czynności mające na celu ochronę praw i rozwój dorastających osób, przewidzianym w art. 1 rozporządzenia, o którym mowa w dekrete Prezydenta Republiki nr 103 z dnia 14 maja 2007 r., zgodnie z terminami i warunkami określonymi w art. 16 ustawy nr 241 z dnia 7 sierpnia 1990 r., z późniejszymi zmianami, przed jego przekazaniem do Komisji parlamentarnej ds. dzieci i młodzieży zgodnie z art. 1 ust. 5 ww. rozporządzenia, o którym mowa w dekrete Prezydenta Republiki nr 103 z 2007 r.;

- g) wskazywanie Rządowi, władzom regionalnym lub zainteresowanym jednostkom samorządu lokalnego i terytorialnego, w ramach odnośnych kompetencji, wszelkich odpowiednich działań w celu zapewnienia pełnej promocji i ochrony praw dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem prawa do rodziny, wychowania, kształcenia, zdrowia;
- h) informowanie, w nagłych przypadkach, organów sądowych i właściwych organów o porzuconych osobach małoletnich, w celu przejścia nad nimi odpowiedzialności przez właściwe władze;
- i) wydawanie opinii o sprawozdaniu, który Rząd przedkłada okresowo Komitetowi Praw Dziecka zgodnie z art. 44 Konwencji Nowojorskiej, którą to należy dołączyć do ww. sprawozdania;
- l) formułowanie uwag i przedkładanie wniosków dotyczących określenia niezbędnych poziomów świadczeń z tytułu praw obywatelskich i społecznych osób małoletnich, o których mowa w art. 117 ust. 2, lit. m) Konstytucji, oraz sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem ww. poziomów;
- m) rozpowszechnianie wiedzy o prawach dzieci i młodzieży oraz promowanie na szczeblu krajowym, we współpracy z organami i instytucjami zajmującymi się osobami małoletnimi, działań na rzecz podniesienia świadomości i szerzenia kultury dzieci i młodzieży, mającego na celu uznanie małoletnich jako osób posiadających prawa;
- n) szerzenie wspólnie ustalonych praktyk lub protokołów, sporządzonych przez administrację państwową, jednostki samorządu lokalnego i terytorialnego, izby zawodowe lub administrację odelegowaną do prowadzenia działań w zakresie opieki społecznej, których to przedmiotem są prawa osób małoletnich, również w drodze okresowych konsultacji ze wskazanymi władzami lub organami administracyjnymi; Rzecznik może również szerzyć dobre praktyki sprawdzone za granicą;
- o) sprzyjanie rozwojowi kultury mediacji oraz każdej instytucji mającej na celu zapobieganie lub rozwiązywanie w sposób ugodowy konfliktów z udziałem osób małoletnich, zachęcając do kształcenia operatorów sektora³;
- p) przedkładanie Izbowi Parlamentu, do dnia 30 kwietnia każdego roku, po wysłuchaniu Krajowej Konferencji w sprawie Gwarancji

³ „Operatorów sektora” - tłumaczenie dosłowne, chodzi o osoby zajmujące się dziećmi czy z nimi pracujące, np. pielęgniarki środowiskowe.

Praw Dzieci i Młodzieży, o której mowa w ust. 7, sprawozdania na temat przeprowadzonych działań za poprzedni rok kalendarzowy.

2. Rzecznik wykonuje kompetencje wymienione w niniejszym artykule z poszanowaniem zasady pomocniczości.

3. Rzecznik może wydawać opinie skierowane do Rządu na temat projektów ustaw Rządu, jak również na temat projektów ustaw rozpatrywanych przez Izby Parlamentu oraz aktów prawnych Rządu w zakresie ochrony praw dzieci i młodzieży.

4. Rzecznik promuje, na szczeblu krajowym, analizy i badania w zakresie wykonywania praw dzieci i młodzieży, wykorzystując dane i informacje Krajowego Obserwatorium ds. Rodziny, o którym mowa w art. 1 ust. 1250 ustawy nr 296 z dnia 27 grudnia 2006 r., z późniejszymi zmianami, Krajowego Obserwatorium ds. Dzieci i Młodzieży, przewidzianego w art. 1 i 2 rozporządzenia, o którym mowa w dekrete Prezydenta Republiki nr 103 z dnia 14 maja 2007 r., Krajowego Centrum Dokumentacji i Analizy ds. Dzieci i Młodzieży, przewidzianego w art. 3 ww. rozporządzenia, o którym mowa w dekrete Prezydenta Republiki nr 103 z 2007 r., a także Obserwatorium ds. Zwalczania Pedofilii i Pornografii Dziecięcej, o którym mowa w art. 17 ust. 1-bis ustawy nr 269 z dnia 3 sierpnia 1998 r. Rzecznik może ponadto wystąpić o przeprowadzenie specjalnych badań i sondaży do organów, o których mowa w niniejszym ustępie.

5. Rzecznik, wykonując swoje obowiązki, promuje odpowiednią synergię pomiędzy nim a Komisją Parlamentarną ds. Dzieci i Młodzieży, o której mowa w art. 1 ustawy nr 451 z dnia 23 grudnia 1997 r., z późniejszymi zmianami, i wykorzystuje sprawozdania przedstawione przez ww. Komisję.

6. Z poszanowaniem kompetencji i autonomii organizacyjnej regionów, autonomicznych prowincji Trydentu i Bolzano oraz samorządów lokalnych w zakresie aktywnej polityki wspierania praw dzieci i młodzieży, Rzecznik zapewnia odpowiednie formy współpracy z regionalnymi rzecznikami praw dzieci i młodzieży lub z podobnymi organami, które to regiony mogą ustanowić, wyposażając je w te same wymogi niezależności, autonomii i wyłącznej kompetencji w zakresie praw dzieci i młodzieży przewidziane dla Rzecznika.

7. Do celów wymienionych w ust. 6 ustanawia się, bez nowych lub zwiększonych obciążeń dla finansów publicznych, Krajową Konferencję w sprawie Gwarancji Praw Dzieci i Młodzieży, zwaną dalej „Konferencją”, której przewodniczy Rzecznik, składającą się z regionalnych rzeczników praw dzieci i młodzieży lub podobnych organów, jeśli zostały ustanowione. Konferencja jest zwoływana z inicjatywy Rzecznika lub na

wniosek większości regionalnych rzeczników praw dzieci i młodzieży lub podobnych organów.

8. Konferencja, z poszanowaniem kompetencji Państwa i regionów, wykonuje następujące zadania:

- a) promuje przyjęcie wspólnych kierunków działań regionalnych rzeczników lub podobnych organów w zakresie ochrony praw dzieci i młodzieży, które to należy wdrażać na szczeblu regionalnym i krajowym oraz promować i wspierać na forach międzynarodowych;
- b) określa formy stałej wymiany danych i informacji o sytuacji osób małoletnich na szczeblu krajowym i regionalnym.

9. Rzecznik zawiadamia Prokuraturę Republiki przy sądzie dla nieletnich o trudnych sytuacjach osób małoletnich, a właściwą Prokuraturę Republiki o nadużyciach, mających charakter karnoprawny lub w stosunku do których mogą być podjęte przez Prokuraturę właściwe działania.

10. Rzecznik rozpatruje, również z urzędu, ogólne i szczególne sytuacje, o których dowiedział się na wszelakie sposoby i w których można stwierdzić naruszenie lub zagrożenie naruszenia praw osób małoletnich, w tym te, o których można poinformować media, ewentualnie zawiadamiając o nich organy, którym przyznane są uprawnienia do sprawowania kontroli lub wymierzania kar.

11. Rzecznik może formułować uwagi i przedkładać wnioski dotyczące zapobiegania i zwalczania nadużyć w zakresie praw dzieci i młodzieży w odniesieniu do przepisów ustawy nr 228 z dnia 11 sierpnia 2003 r., ustanawiającej środki przeciwko handlowi ludźmi oraz ustawy nr 38 z dnia 6 lutego 2006 r., ustanawiającej przepisy w zakresie zwalczania seksualnego wykorzystywania dzieci i pornografii dziecięcej, również za pośrednictwem Internetu, a także w zakresie zagrożeń eksplantacji narządów i okaleczania żeńskich narządów płciowych, zgodnie z postanowieniami ustawy nr 7 z dnia 9 stycznia 2006 r., ustanawiającej przepisy dotyczące zapobiegania i zakazu praktyk mających na celu okaleczanie żeńskich narządów płciowych.

Art. 4

(Informacje, weryfikacje i kontrole)

1. Rzecznik może wystąpić do administracji publicznej, a także do jakiegokolwiek podmiotu publicznego, w tym Komisji ds. Adopcji Międzynarodowych, o której mowa w art. 38 ustawy nr 184 z dnia 4 maja

1983 r., z późniejszymi zmianami, i Komitetu ds. Nieletnich Obcokrajowców, przewidzianego w art. 33 tekstu jednolitego przepisów dotyczących regulacji prawnej imigracji i norm dotyczących statusu cudzoziemców, o którym mowa w rozporządzeniu wykonawczym Rządu z mocą ustawy nr 286 z dnia 25 lipca 1998 r., z późniejszymi zmianami, oraz do każdej prywatnej instytucji o udzielenie informacji niezbędnych w celu ochrony osób małoletnich, z poszanowaniem przepisów określonych w kodeksie dotyczącym ochrony danych osobowych, o którym mowa w rozporządzeniu wykonawczym Rządu z mocą ustawy nr 196 z dnia 30 czerwca 2003 r.

2. Rzecznik może wystąpić do właściwych organów administracji o uzyskanie dostępu do danych i informacji, jak również o przeprowadzenie wizyt i inspekcji, w formach i na warunkach z nimi uzgodnionych, w placówkach publicznych lub prywatnych, w których przebywają osoby małoletnie.

3. Rzecznik może ponadto przeprowadzać wizyty w miejscach, o których mowa w lit. b), c), d) i e) ust. 1 art. 8 przepisów, o których mowa w rozporządzeniu wykonawczym Rządu z mocą ustawy nr 272 z dnia 28 lipca 1989 r., za uprzednim zezwoleniem sędziego penitencjarnego dla nieletnich lub sędziego, który prowadzi postępowanie.

4. Rzecznik może wystąpić do podmiotów i w celach określonych w ust. 1, o uzyskanie dostępu do baz danych lub archiwów, z poszanowaniem przepisów określonych w kodeksie dotyczącym ochrony danych osobowych, o którym mowa w rozporządzeniu wykonawczym Rządu z mocą ustawy nr 196 z dnia 30 czerwca 2003 r.

5. Procedury należące do kompetencji Rzecznika przeprowadzane są z uwzględnieniem zasad określonych w ustawie nr 241 z dnia 7 sierpnia 1990 r. o dostępie, uczestnictwie i przejrzystości.

Art. 5 **(Organizacja)**

1. Ustanawia się Biuro Rzecznika Praw Dziecka, zwane dalej „Biurem Rzecznika”, podlegające Rzecznikowi, składające się, zgodnie z art. 9 ust. 5-ter, rozporządzenia wykonawczego Rządu z mocą ustawy nr 303 z dnia 30 lipca 1999 r., z pracowników z działów ministerialnych lub należących do innych organów administracji publicznej, podlegających obowiązkowemu wyjątkowemu i czasowemu oddelegowaniu do wykonywania innych funkcji, w maksymalnej liczbie dziesięciu **jednostek** i, w każdym

wypadku, w granicach środków funduszu, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, z których to jedna, posiadająca niezbędne kwalifikacje i spełniająca niezbędne wymogi dotyczące kompetencji w związku z funkcjami i cechami niezależności i bezstronności Rzecznika, będzie na stanowisku kierowniczym specjalistycznym. Urzędnicy Biura Rzecznika są związani tajemnicą urzędową.

2. Przepisy dotyczące organizacji Biura Rzecznika i miejsca, w którym Biuro ma swoją siedzibę, jak również te mające na celu uregulowanie zarządzania wydatkami, zostaną uchwalone w ciągu dziewięćdziesięciu dni od daty wejścia w życie niniejszej ustawy w drodze rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów, na wniosek Rzecznika. Bez uszczerbku dla autonomii organizacyjnej i niezależności administracyjnej Rzecznika, siedziba i pomieszczenia przeznaczone na Biuro Rzecznika będą udostępnione przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów bez nowych lub zwiększonych obciążeń dla finansów publicznych.

3. Wydatki związane z wykonywaniem obowiązków, o których mowa w art. 3, oraz działań powiązanych i instrumentalnych, a także z funkcjonowaniem Biura Rzecznika są pokrywane z funduszu przeznaczonego na ten cel z budżetu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i wpisane do specjalnej, przewidywalnej, podstawowej jednostki budżetu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

4. Rzecznik rozporządza funduszem wskazanym w ust. 3 i podlega rutynowym kontrolom księgowym.

Art. 6 **(Formy ochrony)**

1. Każda osoba może zwrócić się do Rzecznika, również za pośrednictwem nieodpłatnych numerów telefonicznych użyteczności publicznej, w celu zgłoszenia naruszeń lub sytuacji grożących *naruszeniem* praw osób małoletnich.

2. Procedury i warunki dokonywania zgłoszeń, o których mowa w ust. 1, są określane w drodze decyzji przez Rzecznika, z zastrzeżeniem kompetencji urzędów lokalnych, i zapewniają proste formy dostępu do Biura Rzecznika, również za pomocą urządzeń telematycznych.

Art. 7 **(Finansowanie)**

1. Koszty wynikające z wykonania art. 5 niniejszej ustawy, w wysokości 750.000 euro w 2011 r. i 1.500.000 euro począwszy od 2012 r., pokrywane są w przypadku 750.000 euro w 2011 r. poprzez odpowiednie zmniejszenie zezwolenia na wydatki, o którym mowa w art. 19 ust. 3 dekretu z mocą ustawy nr 223 z dnia 4 lipca 2006 r., zastąpionego ze zmianami przez ustawę nr 248 z dnia 4 sierpnia 2006 r., skorygowanego zgodnie z Tabelą C dołączoną do ustawy nr 220 z dnia 13 grudnia 2010 r., a w przypadku 1.500.000 euro począwszy od 2012 r., poprzez odpowiednie zmniejszenie prognoz na lata 2012 i 2013 dotyczących środków przyznanych ze specjalnego funduszu bieżącego, w ramach celów trzyletniego budżetu 2011-2013, jako część programu „Funduszy rezerwowych i specjalnych” zadania „Funduszy do podziału” preliminarza Ministerstwa Gospodarki i Finansów na 2011 r., i wykorzystanie częściowo do tego celu rezerwy ww. Ministerstwa.

2. Koszty wynikające z wykonania art. 2 ust. 4 niniejszej ustawy, w wysokości 200.000 euro rocznie począwszy od 2011 r., pokrywane są w 2011 r. poprzez odpowiednie zmniejszenie zezwolenia na wydatki, o którym mowa w art. 19 ust. 3 dekretu z mocą ustawy nr 223 z dnia 4 lipca 2006 r., zastąpionego ze zmianami przez ustawę nr 248 z dnia 4 sierpnia 2006 r., a począwszy od 2012 r., poprzez odpowiednie zmniejszenie prognoz na lata 2012 i 2013 dotyczących środków przyznanych ze specjalnego funduszu bieżącego, w ramach celów trzyletniego budżetu 2011-2013, jako część programu „Funduszy rezerwowych i specjalnych” zadania „Funduszy do podziału” preliminarza Ministerstwa Gospodarki i Finansów na 2011 r. i wykorzystanie częściowo do tego celu rezerwy ww. Ministerstwa.

3. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 1 i 2, z wykonania niniejszej ustawy nie mogą wynikać nowe lub zwiększone obciążenia dla finansów publicznych.

4. Minister Gospodarki i Finansów jest uprawniony do wprowadzania, w drodze własnych rozporządzeń, niezbędnych zmian w budżecie.

Tłum. z języka włoskiego: *Anna Dąbrowska**

* Dr, Uniwersytet Technologiczno – Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, e-mail: angolu@wp.pl